

סמסטר ב' תשע"ט
יום ד' 17:00-19:30
מס' קורס 1041.3590

אוניברסיטת תל-אביב
הפקולטה למדעי החברה
החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

מדינת הלאום בעידן הגלובליזציה

ד"ר יוסי הרפז

שעת קבלה ד' 12:00-13:00 (בתיאום מראש), נפתלי 634, מייל yharpaz@taux.tau.ac.il

מדינת-הלאום – יחידה טריטוריאלית ריכוזית הנשלטת בשם "רצון העם" – היא דפוס הארגון הפוליטי הדומיננטי בעולם של ימינו. לא נוכל למצוא פיסת אדמה על כדור הארץ – אפילו הצחיחה והנידחת ביותר – שאין מדינה אשר תובעת עליה בעלות. בדומה לכך, כמעט כל אדם בעולם "שייך" למדינה כלשהי ותלוי בה באופן מוחלט לצורך מימוש זכויותיו. בשני העשורים האחרונים, סדר זה מאתגר על ידי הגלובליזציה, אשר מעמיקה ומרחיבה את קשרי-הגומלין בין מדינות וחברות שונות. האם הגלובליזציה מבטאת את קץ ההגמוניה של מדינת-הלאום או דווקא את התחזקותה? כיצד מוסד המדינה משנה צורה כדי להתאים עצמו לסדר החדש? במסגרת הקורס, נסקור את התגבשותה ותמורותיה של מדינת-הלאום, תוך שימת דגש על שלושה ממדים עיקריים: גזע ואתניות, אזרחות והגירה.

ציון הקורס:

1. הגשת 2 דו"חות קריאה לאורך הסמסטר (20%). הדו"חות יהיו באורך עמוד אחד (גודל גופן 12, רווח 1.5). את הדו"ח יש לשלוח במייל עד חצות ביום ג', לפני השיעור. הדו"ח צריך להתייחס לאחד מפריטי החובה ולענות על השאלות הבאות:
  - א. מהי הטענה המרכזית של המאמר/ים?
  - ב. כיצד המאמר מתחבר לחומרי קריאה אחרים או להרצאות?
  - ג. נסחו בקצרה שאלת מחקר שעולה מהמאמר.
2. הצגת מאמר בכיתה (הסבר יינתן בשיעור) (30%).
3. בחינת בית (50%). הטופס יועבר לתלמידים באופן אלקטרוני ב-19.7. תאריך ההגשה: 22.7.

שבוע 1: הקדמה: מהי מדינת-לאום?

Wimmer, Andreas. 2019. "Why Nationalism Works". *Foreign Affairs*, March/April 2019 Issue.

שבוע 2: הופעת מדינת-הלאום בהיסטוריה

Tilly, Charles. *Coercion, Capital, and European States, AD 900—1992*. Revised ed. Cambridge, MA: Blackwell Publishers. Chapter 3 (pp. 67-95).

רפרטים:

נח-הררי, יובל. 2000. טרור מהו? מימי הביניים עד המאה ה-21. זמנים, גיליון 108, סתיו 2009.
גלנר, ארנסט. 1994. לאומים ולאומיות. האוניברסיטה הפתוחה. פרקים 2,3.
אנדרסון, בנדיקט. 1999. קהיליות מדומיינות: הגיגים על מקורות הלאומיות ועל התפשטותה. רעננה:
האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 68-35.

שבוע 3: התפשטות דגם המדינה

Wimmer, Andreas, and Yuval Feinstein. "The rise of the nation-state across the world, 1816 to 2001." *American Sociological Review* 75.5 (2010): 764-790.

רפרטים:

Geertz, Clifford. 1963. "The Integrative Revolution." in *Old Societies and New States: The Quest for Modernity in Asia and Africa*, ed. Clifford Geertz. New York: Free Press of Glencoe.
Meyer, J. W., Boli, J., Thomas, G. M., & Ramirez, F. O. 1997. World society and the nation-state. *American Journal of Sociology*, 103(1), 144-181.
Smith, A. D. 2000. The Sacred Dimension of Nationalism. *Millennium*, 29(3), 791-814.

שבוע 4: אזרחות

Brubaker, Rogers. 1992. *Citizenship and Nationhood in France and Germany*. Chapters 1,2 (pp. 21-49).
רפרטים:

Marshall T.H. 1998 "Citizenship and Social Class" in G. Shafir (Ed.) *The Citizenship Debates – A Reader*, London and Minneapolis: University of Minnesota Press, pp. 93-112.
Janowitz, Morris. 1976. "Military institutions and citizenship in western societies." *Armed Forces & Society* 2.2 (1976): 185-204.
Shafir, Gershon and Yoav Peled. 1998. "Stratification and citizenship in an ethnic democracy". *Ethnic and Racial Studies*. 21(4):703-27.

שבוע 5: סיווג אוכלוסיות

Goldscheider, Calvin. 2002. "Ethnic categorizations in censuses: Comparative observations from Israel, Canada, and the United States." in *Census and Identity: The Politics of Race, Ethnicity, and Language in National Censuses*.

רפרטים:

Torpey, John. 2000. *The Invention of the Passport*. Introduction, Chapter 1 (pp. 1-20).

James C. Scott, John Tehranian and Jeremy Mathias. 2002. The Production of Legal Identities Proper to States: The Case of the Permanent Family Surname. *Comparative Studies in Society and History*, Vol. 44, No. 1 (Jan., 2002), pp. 4-44

Mann, Michael. *The Dark Side of Democracy: The Modern Tradition of Ethnic and Political Cleansing*.

שבוע 6: דמוגרפיה פוליטית

Grover, Drew. 2014. "What is the Demographic Transition Model?". <http://populationeducation.org/content/what-demographic-transition-model> (6 web pages)

Shorto, Russell. "No Babies?" *New York Times Magazine*. June 29, 2008.

רפרטים:

Balabanova, Ekaterina, and Frida Simonstein. 2010. "Assisted reproduction: a comparative review of IVF policies in two pro-natalist countries." *Health Care Analysis* 18.2 (2010): 188-202

Kligman, Gail. 1992. The Politics of Reproduction in Ceaușescu's Romania: A Case Study in Political Culture. *East European Politics and Societies*. Vol. 6 Issue 3, pp. 364-418.

Camiscioli, Elisa. 2001. "Producing Citizens, Reproducing the 'French Race': Immigration, Demography, and Pronatalism in Early Twentieth-Century France." *Gender & History* 13.3 (2001): 593-621.

שבוע 7: ארצות-הברית במאה ה-20: הרחבת גבולות הלאום

Gerstle, Gary. 2015. The Contradictory Character of American Nationality: A Historical Perspective. In Nancy Foner and Patrick Simon, Eds., *Fear, Anxiety, and National Identity: Immigration and Belonging in North America and Western Europe*. Russell Sage Foundation. (Ch. 1, pp. 33-58)

רפרטים:

Marx, Anthony W. 1998. "Race Making and the Nation State" *World Politics* 48(2) 180-208.

Fox, Cybelle, and Thomas A. Guglielmo. "Defining America's Racial Boundaries: Blacks, Mexicans, and European Immigrants, 1890–1945." *American Journal of Sociology* 118.2 (2012): 327-379.

Gans, Herbert J. 1979. "Symbolic ethnicity: The future of ethnic groups and cultures in America." *Ethnic and Racial Studies* 2.1 (1979): 1-20

שבוע 8: גרמניה הנאצית: מאתניות לגזע

Burleigh, Michael and Wolfgang Wippermann. 1991. *The Racial State: Germany 1933-1945*. Chapter 3, pp. 44-74.

רפרטים:

Luebke, David Martin, and Sybil Milton. "Locating the victim: An overview of census-taking, tabulation technology, and persecution in Nazi Germany." *IEEE Annals of the History of Computing* 16.3 (1994): 25.

Mazower, Mark. 2008. *Hitler's Empire: How the Nazis Ruled Europe*. pp. 15-45.

Madley, Benjamin. "From Africa to Auschwitz: How German South West Africa incubated ideas and methods adopted and developed by the Nazis in Eastern Europe." *European History Quarterly* 35.3 (2005): 429-464.

שבוע 9: קפיטליזם גלובלי ואי-שוויון

Milanovic, Branko. 2013. *Global Income Inequality in Numbers: in History and Now*. Global Policy Volume 4. Issue 2. May 2013

Mau, Steffen et al. 2012. The Global Mobility Divide: How Visa Policies Have Evolved over Time. *Journal of Ethnic and Migration Studies*.

רפרטים:

Centeno, Miguel and Joseph Cohen. *Global Capitalism*. Chapter 1 (pp. 11-37).

Centeno, Miguel and Joseph Cohen. 2010. *Global Capitalism*. Chapter 2: Trade (pp. 38-63).

Centeno, Miguel and Joseph Cohen. 2010. *Global Capitalism*. Chapter 4: Marketing and Consumption (pp. 94-119).

Harpaz, Yossi. 2018. Compensatory Citizenship: Dual Nationality as a Strategy of Global Upward Mobility. *Journal of Ethnic and Migration Studies*.

הרפז, יוסי. 2012. ישראלים עם אופציה: הביקוש לדרכון אירופאי בישראל – אזרחות כפולה כירושה משפחתית וכסמל סטטוס. *מגמות מ"ח* (3-4), עמ' 626-655.
רפרטים:

Balta, Evren, and Özlem Altan-Olcay. "Strategic citizens of America: transnational inequalities and transformation of citizenship." *Ethnic and Racial Studies* 39.6 (2016): 939-957.

Shachar, Ayelet. Citizenship for Sale? In Shachar et al. Eds., *The Oxford Handbook of Citizenship*. Oxford University Press.

Mateos, Pablo. "The mestizo nation unbound: dual citizenship of Euro-Mexicans and US-Mexicans." *Journal of Ethnic and Migration Studies*.

Alba, Richard. 2005. Bright vs. blurred boundaries: Second-generation assimilation and exclusion in France, Germany, and the United States. *Ethnic and Racial Studies* Vol. 28 No. 1 January 2005 pp. 20-49.

Joppke, Christian. 2017. "Citizenship in Immigration States". In Shachar et al. Eds., *The Oxford Handbook of Citizenship*. Oxford University Press.

רפרטים:

Marc Morjé Howard . 2008. The Causes and Consequences of Germany's New Citizenship Law, *German Politics*, 17:1, 41-62.

Brubaker, Rogers. 1998. Migrations of Ethnic Unmixing in the "New Europe". *International Migration Review*, Vol. 32, No. 4 (Winter, 1998), pp. 1047-1065.

Massey, Douglas S. 2013. "America's immigration policy fiasco: Learning from past mistakes." *Daedalus* 142.3: 5-15.

Kymlicka, Will. 2010. The rise and fall of multiculturalism? New debates on inclusion and accommodation in diverse societies. *International Social Science Journal*. Volume 61, Issue 199, March 2010, pages 97–112.

רפרטים:

Orgad, Liav. 2010. "Illiberal liberalism: cultural restrictions on migration and access to citizenship in Europe." *American Journal of Comparative Law* 58.1 (2010): 53-105.

Lenard, Patti Tamara. "Democracies and the Power to Revoke Citizenship." *Ethics & International Affairs* 30.01 (2016): 73-91

Weil, Patrick. 2005. The history and memory of discrimination in the domain of French nationality: The case of Jews and Algerian Muslims. *HAGAR International Social Science Review*, Vol.469(1) 2005: 49-73

Brubaker, Rogers. 2017. "Why populism?" *Theory and Society* 46.5: 357-385